

עפ"ת 69407/11/21 - עומר סואעד, נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 69407-11-21 עומר סואעד נ' מדינת ישראל

13/04/22

בפני **כבוד השופט מאזן דאוד**
המערער **עומר סואעד,**
נגד **מדינת ישראל**
המשיבה
ב"כ המערער: עו"ד ויסאם עראף
ב"כ המשיבה: עו"ד יניב זוהר מפרקליטות מחוז חיפה פלילי

פסק דין

א. כללי

1. בפניי ערעור על גזר דינו של בית משפט קמא בתיק 3031-01-20, מיום 20.10.21 שניתן על ידי כב' השופט אור לרנר.
2. המערער הודה והורשע בעבירה של **נהיגה בפסילה**, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן: "**הפקודה**"); בעבירה של **נהיגה ברכב בניגוד להודעת איסור שימוש** שניתנה ע"י קצין משטרה; וכן בעבירה של **נהיגה ברכב ללא ביטוח** לפי סעיף 2 (א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל - 1970.
3. על פי עובדות כתב האישום, המערער נהג ברכבו ביום 31.12.19, בניגוד לפסילה שהוטלה עליו ועל רכבו (הודעת איסור שימוש), בתאריך 17.7.19 ע"י קצין משטרה.
4. בנוסף, המערער צירף תת"ע 12851-07-19 (להלן: "**התיק המצורף**") והורשע על סמך הודאתו בעבירה של **נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים**, לפי תקנה 26(2) לתקנות התעבורה, תשכ"א - 1961.
5. על פי כתב האישום בתיק המצורף, בתאריך 17.7.19 נהג המערער בעודו נתון תחת השפעת משקאות משכרים.

ב. ההליך בבית משפט קמא;

6. בטרם הטיעונים לעונש, הפנה בית משפט קמא את המערער לשירות המבחן ולממונה על עבודות שירות.
7. תסקיר שירות המבחן סקר את מצבו האישי, המשפחתי, הכלכלי והרפואי של המערער.
8. שירות המבחן התרשם כי המערער מצמצם מאחריות להרשעותיו הקודמות, תופס עצמו כנהג זהיר ומציין כי ריבוי עבירותיו נובע מעבודתו כנהג.
9. המערער הבהיר בפני שירות המבחן כי ימשיך וישתמש ברכבו גם אם יפסל רישונו וזאת לצרכיו התפקודיים.
10. שירות המבחן העריך כי המערער מחזק בעמדות מקלות בנוגע לעבירות תעבורה, חסר הבנה לחומרתה ובעל קושי בהצבת גבולות פנימיים והפנמה של גבולות חיצוניים.
11. אשר על כן ובהתחשב בגורמי הסיכון והסיכוי, לרבות היעדר הרתעה ומצבו התפקודי הכללי, העריך שירות המבחן כי קיים סיכון להישנות העבירות. זאת ועוד, מאחר והמערער נעדר יכולות התבוננות עצמית, מתקשה לקחת אחריות, ונוכח הצהרתו כי ימשיך לנהוג בעתיד בפסילה ולא מגלה בשלות ונכונות לבדיקה מעמיקה של התנהגותו, לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית שתסייע לו בהפחתת מסוכנותו.
12. כאמור, ביום 14.7.21, ביקש המערער להפנותו שוב לשירות המבחן וזאת לאור התיק המצורף, אך בית משפט קמא לא ראה לנכון להפנותו מחדש לשירות המבחן וציין שהתרשם כי תסקיר שירות המבחן ברור ואף מלמד על התייחסותו של המערער לעבירות תעבורה בכלל ואף לתיק המצורף.
13. יחד עם זאת, יש לציין כי לאחר הטיעון לעונש, בית משפט קמא הלך כברת דרך לקראת המערער והבהיר כי על המערער להמשיך ולהיות בקשר עם שירות המבחן ואם יצליח להתניע הליך טיפולי כלשהו, יכין שירות המבחן תסקיר משלים אודותיו, אך תסקיר כזה לא הוגש.
14. חוות דעת הממונה על עבודות שירות מיום 11.5.21 מצאה את המערער בלתי כשיר לרצות מאסר בדרך של עבודות שירות מפאת מצבו הרפואי. הממונה הוסיף וציין כי גישתו של המערער עצמו, אשר טען "שאינו מסוגל לעבוד ולא מבין למה שלחו אותו למין של עבודות שירות".
15. בית משפט קמא סבר כי לאור העובדה כי העבירות נשוא התיק העיקרי הינן תולדה ישירה של העבירה נשוא התיק המצורף וקיים קשר ישיר ביניהן יש לקבוע, בהתאם להוראות סעיף 40ג לחוק עונשין, התשל"ז, כי המדובר באירוע אחד.

16. בית משפט קמא עבר לקביעת מתחם ענישה אחיד והגיע למסקנה כי מתחם העונש הולם לאירוע, בנסיבותיו, נע בין מאסר קצר אותו ניתן לרצות בדרך של עבודות שירות לבין 20 חודשי מאסר בפועל, זאת בנוסף לפסילה בפועל לתקופה של 18 חודשים ועד 5 שנים.

17. בבוא ביהמ"ש קמא לקבוע את העונש הראוי בגדרי המתחם, מחד גיסא, הוא הביא בחשבון לחומרא את עברו התעברותי של המערער אשר צבר לחובתו 52 הרשעות קודמות, כאשר 9 העבירות האחרונות הן בגין נהיגה ללא רישיון רכב תקף, ובתחום הפלילי לחובתו 2 הרשעות קודמות לרבות עבירת אלמ"ב בגינה ריצה מאסר קצר (55 ימים), בשנת 2011. זאת ועוד נתן בית משפט קמא משקל משמעותי להתרשמות שירות המבחן שאינה חיובית נוכח רמת הסיכון, העדר הפנמה, היעדר נכונות ובשלות לטיפול והצהרה מפורשת כי ימשיך לנהוג גם אם תוטל עליו פסילה בפועל בתיק זה.

18. מאידך גיסא, הביא בית משפט קמא בחשבון לקולא את חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות, הודאתו של המערער בהזדמנות הראשונה, לקיחת אחריות על מעשיו, חסיכת זמן שיפוטי יקר, וכן את נסיבותיו האישיות של המערער ומצבו הרפואי וקבע כי התיעוד הרפואי לא מעיד על מצב קריטי של המערער ואין כל רמז לכך שמאסר יסכן את חייו או כי אין ביכולת שירות בתי הסוהר להעניק למערער את הטיפול הרפואי הנדרש.

19. לאחר שבית משפט קמא שקל כל השיקולים ציין כי לו היה המערער מתאים לריצוי עונשו בדרך של עבודות שירות ניתן היה לשקול להטיל עליו מאסר בפועל בדרך של עבודת שירות, ברף הגבוה, עם זאת ומאחר שמאסר מאחורי סורג ובריח אינו שקול למאסר בעבודות שירות, מצא בית משפט קמא לנכון לקצר במעט את תקופת המאסר, אשר היה מחייב את המערער לרצות, אם היה ניתן לרצותה בדרך של עבודות שירות.

20. בסופו של יום גזר בית משפט קמא על המערער:

6 חודשי מאסר בפועל; 5 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים; 15 חודשי פסילה בפועל החל מיום 9.12.21; 6 חודשי פסילה על תנאי למשך 3 שנים; וקנס בסך 500 ₪.

ג. טענות הצדדים;

21. ב"כ המערער סבור שהחלטת בית משפט קמא לגופה הינה החלטה עניינית ומנומקת, ציין כי בית משפט קמא היה הגון כלפיו, אך מי שאחראי למצב הזה, זה המערער, שלא שיתף פעולה עם שירות המבחן, לטענת ב"כ המערער זה תולדה של מצב רפואי מאוד מיוחד, שהלך והחמיר גם לאחר מתן גזר הדין. הפנה לתיעוד רפואי בעניינו של המערער וציין כי המערער סובל מאי ספיקת כליות ולב לצד מחלות נוספות.

22. עוד טען ב"כ המערער כי בשל מצבו הרפואי של המערער הוא לא ישרוד בבית הסוהר. המערער ציין כי הוא

מוכן היום לשתף פעולה עם שירות המבחן, מעדיף עבודות שירות ואין לו טענה משפטית לאור גילו והבעיות הרפואיות שסובל יום יום, לכן ביקש להפנות אותו בשנית לשירות המבחן לקבלת תסקיר משלים.

23. המערער מבקש התערבות בית משפט זה מטעמי צדק ולהפנות אותו לקבלת תסקיר וחוות דעת של הממונה על עבודות שירות, שימצא עבודה שתאים לכישוריו ומצבו הרפואי שלו.

24. מנגד, המשיבה סמכה את ידיה על מסקנותיו של ביהמ"ש קמא. היא טענה כי העונש הינו סביר, ובמלאכתו ביהמ"ש קמא שקל את כל הנסיבות והשיקולים הרלוונטיים. ואף ב"כ המערער ציין כי גזר דין מנומק ואין מקום להתערבות.

25. המשיבה ציינה כי המערער מבקש חסינות ואומר לשירות המבחן שיעשו מה שהם רוצים, כי הוא ימשיך לנהוג בפסילה.

26. עוד ציינה המשיבה כי המערער טען כי מאסר יסכן את חייו בלי אסמכתא או חו"ד מתאימה

והדבר גם לא עולה מהתיעוד הרפואי שהמערער צירף.

27. המשיבה ציינה כי אם מצבו הרפואי של המערער החמיר כיום נוכח אי שיתוף פעולה ואי הקפדה על טיפול רפואי דבר שמוביל למסקנה שאינו כשיר לביצוע עבודות שירות, הרי שב"ס הוא היחיד שיכול להקפיד על טיפול רפואי עבורו ולפקח עליו.

ד. דין והכרעה:

28. ככלל אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בענישה שנגזרה בידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים בהם נתגלתה טעות מהותית או שעה שהעונש חורג בצורה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה והמקובלת- כך נפסק בע"פ 6539/17 **אבו תנהא נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 15.3.18):

"כידוע אין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא במצבים שבהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין או מקום שבו העונש חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנהוגת".

ראו לעניין זה גם ע"פ 9507/11 **שני סביליה נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 4.4.12); ע"פ 8116/11 **מחמד עלקם נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 22.4.12); ע"פ 2840/11 **יאסין נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 14.06.12).

29. במקרה שבפנינו לא הושת על המערער עונש החורג באופן מהותי מרמת הענישה הנהוגה במקרים דומים,

זאת בהינתן מהות והיקף העבירות בהן הורשע המערער וכן עברו התעבורתי. בית משפט קמא איזן כיאות בגזר הדין בין השיקולים השונים ואף נתן דעתו, בין היתר, לנסיבותיו האישיות, עונש המאסר בפועל, אשר הושת על המערער בגזר הדין - עונש של 6 חודשי מאסר בפועל אינו חמור כלל ועיקר, ולא נפלה כל שגגה המחייבת התערבות בית משפט זה.

30. לא יכולה להיות מחלוקת, כפי שביהמ"ש קמא סקר בהרחבה בגזר דינו המנומק והמפורט, כי העבירות שהמערער ביצע, בשני התיקים, נהיגה בזמן פסילה ונהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, הן עבירות חמורות. בהתאם למדיניות הענישה הנוהגת יש להטיל עונשים מרתיעים הכוללים בחובם מאסר וגם פסילה לתקופות משמעותיות.

31. אין צורך להכביר במילים באשר לחומרת העבירות שבפנינו המגלמות בחובן סיכון פוטנציאלי לכלל המשתמשים בדרך, כמו גם זלזול במערכת החוק והמשפט במדינת ישראל - ראו ברע"פ 3878/05 **יעקב בנגוזי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 26.05.05); רע"פ 665/11 **אבו עמאר נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 24.1.11); כן ראו רע"פ 6115/06 **מדינת ישראל נ' אבו-לבן** (ניתן ביום 8.5.07) שם נקבע כי:

"נדמה כי אין צורך להרחיב אודות החומרה הכרוכה בנהיגה בזמן פסילה. בביצוע מעשה כזה מסכן הנהג, שכבר הוכיח בעבר כי חוקי התעבורה אינם נר לרגליו, את שלום הציבור - נהגים והולכי רגל כאחד; הוא מבטא זלזול בצווים של בית-המשפט; הוא מוכיח, כי לא ניתן להרחיק אותו נהג מהכביש כל עוד הדבר תלוי ברצונו הטוב...".

32. הענישה המקובלת לעבירה של נהיגה בזמן פסילה, חייבת לבטא את משקלם של הערכים המוגנים שהופרו; כן להעביר מסר תקיף ומרתיע מפני ביצועה. מכאן, ובמספר הזדמנויות ביהמ"ש העליון אישר מתחם עונש הכולל בתוכו **מאסר בפועל**, כפי המתחם בו בחר ביהמ"ש קמא, וגם הטלת מאסר בפועל לתקופה הולמת - רע"פ 8013/13 **אמיר מסעוד נ' מדינת ישראל**, פסקה 13 (ניתן ביום 18.12.13); רע"פ 7982/13 **עדיאל שגן נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 6.1.14); רע"פ 5464/16 **דימטרי לייזרוביץ נ' מדינת ישראל**, פסקה 7 (ניתן ביום 12.7.16); רע"פ 7612/13 **שמעון אמסלם נ' מדינת ישראל**, פסקה 9 (ניתן ביום 18.3.14); רע"פ 7019/04 **ניר אופיר נ' מדינת ישראל**, (ניתן ביום 12/8/04) וע"פ 324/88 **אלאעסם נגד מדינת ישראל**, מב(3) 728.

33. המערער שבפנינו חטא בעבירות נוספות של נהיגה ברכב בניגוד להודעת איסור שימוש שניתנה ע"י קצין משטרה; נהיגה ברכב ללא ביטוח וכן בעבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים ובדרך זו הוא לא רק הכפיל את מסוכנותו אלא, העצים זאת כלפי הציבור בכלל והמשתמשים בדרך בפרט - לעניין נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים ראו רע"פ 64439/06 **קריטי נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 19.10.06); ע"פ 2842/10 **נוי קלדרון נ' מדינת ישראל**, פסקה 31 (ניתן ביום 23.01.12); רע"פ 8387/06 **אמרה איילא נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 1.11.06).

34. לא אחת, קבע בית משפט העליון, כי יש להחמיר בעונשם של הנוהגים תחת השפעת משקאות משכרים - ראו רע"פ 6418/07 **עמית כהן נגד מדינת ישראל**, (ניתנה ביום 5.9.07); כן ראו רע"פ 5297/07 **קנטורוביץ נגד מדינת ישראל**, (ניתנה ביום 9.9.07), שם נקבע כי:

"עסקין בתופעה מאיימת שיש להירתם ולהילחם למניעתה ולהגן על בטחון הציבור באמצעות הרחקת נהגים מסוכנים פורעי חוק מהכביש בכל דרך אפשרית (ראו בש"פ 1753/07 אבו רקיה נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 19.3.2007)). המבקש כאמור טוען, כי בנסיבות בהן הוא היה צלול בדעתו, על אף העובדה שריכוז האלכוהול היה כמעט פי שניים מהמותר, היה מקום לבוא לקראתו בעניין העונש. עם כל הכבוד, טענה זו אינה מקובלת עליי. מעשהו של המבקש חמור מאוד. במעשה זה, הוא יצר סכנה בכביש שעלולה הייתה לגבות מחיר פגיעה בגוף. באורח נס לא קופדו חייהם של המתהלכים כמו גם הנוהגים בכביש. סכנה זו נגזרת מהתנהגותו".

35. איני מתעלם מנסיבותיו האישיות של המערער, כפי שבאו לידי ביטוי במסגרת תסקיר שירות המבחן, אך יש לזכור כי שירות המבחן גוף מקצועי המסייע רבות לבית המשפט במרחק גזירת הדין, ובנסיבות העניין שירות המבחן לא בא לידי המלצה שיקומית, שכן מהנימוקים שפורטו בתסקיר, עולה תמונה לפיה המערער אינו מעוניין בהליך שיקומי כלל ועיקר, ואף האינטרס הצר של שיקום הנאשם למול יתר שיקולי הענישה, הכוללים בחובם את שיקול הגמול וההרתעה, לא עמדו בפני בית משפט קמא, וזאת בשל התנהלות המערער בפני שירות המבחן, עת שהצהיר כי ימשיך לנהוג בעתיד בפסילה ולא מגלה בשלות ונכונות לבדיקה מעמיקה של התנהגותו, לכן לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית שתסייע לו בהפחתת מסוכנותו.

36. בית משפט קמא איזן כיאות בגזר הדין בין השיקולים השונים ואף נתן דעתו, בין היתר, לנסיבותיו האישיות של המערער ולהודאתו בעובדות כתב האישום.

37. עוד יש להדגיש ולהטעים כי בית המשפט קמא נתן הזדמנות למערער, הפנה אותו לממונה על עבודות שירות שמצא את המערער בלתי כשיר לרצות מאסר בדרך של עבודות שירות מפאת מצבו הרפואי. הממונה הוסיף וציין כי גם גישתו של המערער עצמו, אשר טען "שאינו מסוגל לעבוד ולא מבין למה שלחו אותו למיין של עבודות שירות", הובילה לך.

39. זאת ועוד ועל אף תסקיר שירות המבחן שהיה שלילי, בית משפט קמא הלך כברת דרך לקראת המערער והבהיר כי על המערער להמשיך ולהיות בקשר עם שירות המבחן ואם יצליח להתניע הליך טיפולי כלשהו, יכין שירות המבחן תסקיר משלים אודותיו. אך תסקיר מעין זה לא הוגש לבית המשפט.

40. ראוי לציין כי לאור חומרת העבירה ולאור עברו התעברותי של המערער וכן התרשמות שירות המבחן שאינה חיובית נוכח רמת הסיכון, העדר הפנמה, היעדר נכונות ובשלות לטיפול והצהרה מפורשת מפי המערער בפני שירות המבחן כי ימשיך לנהוג גם אם תוטל עליו פסילה בפועל בתיק זה, הרי שאין במצבו הבריאותי של המערער כדי להצדיק הימנעות מהטלת מאסר מאחורי סורג ובריח.

יפים לענייננו הדברים שנאמרו בע"פ 11445/05 דוד רוט נגד מדינת ישראל (ניתן ביום 22.6.06):

"הלכה היא, כי מצבו הרפואי הרעוע של מי שהורשע בדין, אין בו כדי להביא לשחרורו מעונש המאסר, מקום בו העבירה ונסיבותיה מחייבות הטלתו של עונש כזה. כדברי השופט דב לוין, בהתייחסו לטענה בדבר מצבו הבריאותי הרעוע של מערער שאף הוא סבל מחוליים רבים וקשים, ושגם לגביו נטען כי שבתו במאסר עלולה להחמיר את מצבו ולגרום לו נזק גופני ונפשי, שספק אם ניתן יהיה לרפאם, לאמור:

"אכן, הוצגו בפני השופט המלומד ראיות באשר למצב בריאותו של העורר, אך אין בכל אלה כדי להצדיק הימנעות מהטלת עונש מאסר, לריצוי בפועל, על המערער. כבר הזדמן לבית משפט זה, לקבוע לא אחת, כי אדם אשר חטא כנגד החברה ובצע עבירות המצדיקות ומחייבות כליאתו למען הגן על הצבור, אל לו לצפות כי מצב בריאותו הרופף יישקל כנימוק מספיק לפוטרו מהמאסר. בחליו של המערער יכולים לטפל השירותים הרפואיים של שרות בתי הסוהר" (ע"פ 804/85 וייל נ' מדינת ישראל תק-על 86(3) 642; וראו עוד ע"פ 347/75 הירש נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(3) 197").

41. עצם העובדה שהמערער איננו כשיר לשאת בעונש מאסר בדרך של עבודות שירות, בשל מצבו הרפואי, כשלעצמה, איננה מחייבת להגיע למסקנה כי אין להטיל עליו עונש מאסר בפועל - ראו לעניין זה רע"פ 3392/08 מנשה נ' מדינת ישראל (ניתנה ביום 06.07.08) וכן ראו ע"פ 779/08 מוסלי נגד מדינת ישראל (ניתן ביום 1.4.09) שם נקבע כי:

"לבית המשפט סמכות לפנות לממונה בבקשה לחוות דעת בין לאחר שגזר את דינו של הנאשם ובין בטרם מתן גזר הדין (סעיף 51ב(ב) לחוק העונשין). כאשר מוגשת חוות דעת הממונה לפני גזר הדין, היא משמשת מרכיב חשוב בשיקולי הענישה בטרם הכריע בית המשפט בדבר העונש הראוי. כאשר היא ניתנת לאחר מתן גזר הדין, בית המשפט כבר הכריע בעונש הראוי. משקלה ומשמעותה של חוות דעת הממונה עשויות להשתנות בהתאם לשלב שבו היא מוגשת. בשלב קודם לגזר הדין, נותר מרחב שיקול דעת עונשי בידי בית המשפט, המוסמך לבחור באופציה העונשית הנראית לו, בשים לב, בין היתר, להמלצת הממונה. בשלב שלאחר גזר הדין, עונשו של הנאשם כבר נגזר למאסר. לחוות הדעת של הממונה משקל רב ביחס לתוצאה העונשית הסופית - אם ירצה הנאשם את המאסר מאחורי סורג ובריח, או בעבודות שירות".

ה. סוף דבר:

42. לאור כל האמור לעיל, אני מורה על דחיית הערעור.

43. על המערער להתייצב לתחילת ריצוי מאסרו בבית מעצר קישון כשברשותו תעודת זהות, לתחילת ריצוי מאסרו ביום 25/5/22 בשעה 10:00 בבית מעצר קישון.

המערער יתאם כניסה למאסר, לרבות מיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של השב"ס בטלפונים המעודכנים:

074-7831078, 074-7831077.

44. במידה וניתן צו עיכוב ביצוע העונש, בטל בזה הצו.

45. שב"ס מתבקש לתן דעתו למצבו הרפואי של המערער כעולה מהתיעוד הרפואי שיועבר אליו ע"י המזכירות.

המזכירות תעביר עותק מפסק הדין לשירות המבחן למבוגרים ולממונה על עבודות שירות וכן תעביר לשב"ס עותק מפסק הדין עם התיעוד הרפואי של המערער.

512

ניתן היום, כ"ד ניסן תשפ"ב, 25 אפריל 2022, בנוכחות הצדדים.